

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. III. cap. 6. de Excommunicatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Bellarmini labor in hoc, ut & antecedentibus & consequentibus intenditur capitibus, ne Evangelici ullâ ratione membra Ecclesiâ dicantur. De cætero nullus est Evangelicorum, qui non cum Augustino & hæreticos verè ita dictos, nimirum manifestos, & schismaticos unitatem Ecclesiâ & Christi tunicam nefariè scindentes, sequemet ipsos ab Ecclesiâ, cui adhæserunt, sine causâ separantes, non à visibili solum Ecclesiâ excludat, sed & regno Cælorum æternæque Beatitudinis exclusos fore judicet, nisi seriâ in tempore ducti Pœnitentiâ, ejuratis erroribus ad se, ipsumque redeant DEUM, ac Ecclesiâ de novo reduniantur. Hinc quidquid Bellarminus in hoc Capite ex Augustino adduxit, non contra, sed pro Evangelicis militat, qui, quod repetendum est, verè Schismaticos neque de Ecclesiâ, neque in Ecclesia esse agnoscunt: utur Bellarminus fateri necessum habuerit, non planè nullos (Romano-) Catholicorum de hoc non solum dubitare, sed & adfirmare contrarium, quod hic tanquam insigne documentum declamata Unitatis in doctrinâ ex tam ingenuâ Confessione notari omninò debet.

CAPVT SEXTVM,

DE

Excommunicatis.

ET hic in antecessum non planè nihil observandum venit. Distinguendum enim omninò est inter Excommunicationem, quæ dicitur major, & eam, quæ dicitur minor, quam in Ecclesiis Evangelicorum bene constitutis ex antiquo ritu, juxta præscriptum Christi & methodum Apostolicam adhuc observari, nemo nescit. Ut etiam differentia inter Excommunicationem justam & injustam addatur, non est de nihilo neque frustraneum. De injusta ipse Bellarminus agnoscit, *posse hominem excommunicatum retinere Baptismum, Fidei professionem & subjectionem Prælati legitimis debitam, atque adeò esse amicum DEL.* De justa etiam addit, *posse hominem agere pœnitentiam, & hæc vix ante, quàm absolvat habere, & hinc esse in Ecclesiâ; hæc tamen cum limitatione, talem esse in Ecclesiâ non corpore sive externâ communicatione, quæ proprie faciat hominem esse de Ecclesiâ visibili, sed animo saltem sive desiderio, quod sufficere illi possit ad Salutem, unde annon, sicut paulò ante de Catechumenis dictum, pro excommunicatis etiam possit concludi & per justam deduci consequentiam, eos, imprimis qui minori Excommunicationis gradu sunt puniti, & quibus per Pœnitentiam patet ad Ecclesiam reditus, et si ab Ecclesiâ externo corpore videantur & dicantur exclusi, & quæ vis vocabuli, extra Communionem Sanctorum & eorum visibilem cæterum rejecti, adeoq; verè excommunicati, adhuc tamen certâ quadam ratione in Ecclesia esse, nullo planè modo dubitandum esse videtur, quidquid etiam aliis videatur. Et si id de justâ Excommunicatione verum est, per se patet, multò magis id de injustè excommunicatis dici debere, quod nimirum rigor ille, cui præter omne meritum subjiuntur, eos Ecclesiæ gremio non excludat, sicut eis quoad æternæ Salutis acquisitionem nocere non potest. Irenæus certe Lugdunensis Præsul suo tempore adeò non laudavit Victoris, Romani Pontificis, in excommunicandis ob Controversiam Paschalem Ecclesiis Orientalibus præcipitantiam, ut potius Eum ob id liberrimè & graviter reprehenderit. Quid in causâ inter Cyprianum & Stephanum Anabaptisticâ sit factum, hæc tamen occasione non semel oblata constitit. Utur enim Stephanus exemplo Victoris præposterè satis Cyprianum cum suis excommunicarit, cæterasque ab Eo separatas voluerit Ecclesias, non tamen obtinuit, quod voluit, Cypriano nihilominus honorem Episcopatus, sicut antea, inter suos constanter obtinente, anathemate Stephani tanquam bruto fulmine eluso & eliso. Sirecentioribus res hæc exemplis illustrari deberet, Gallia ante cæteras orbis Europæi nationes & regna è proximioribus Seculis non unum suppeditare posset. Instar oranium esse potest, quod Petrus de Marcâ, ArchiEpiscopus non ita pridem Parisiensis, in laudato superius non semel de *Concordiâ Sacerdotii & Imperii* opere, de Bullâ, quæ à die promulgationis annuæ nomen habet, & non nisi anathemata & Excommunicationis fulmina in univèrsam quæ patet orbem Christianum, contra quoscunq; Rom. Pontifici inobedientes aut quacunq; ratione univèrsali Ejus in Spiritualibus simul & temporalibus regimini contrarios, indebita liberalitate spargit & emittit, pro ratione Status Ecclesiæ Gallicanæ & prætensarum Ejus libertatum monet, nimirum, *etiamsi in eâ anathema.**

vid. D.
Carpzov.
Hag. pag.
87.

vid. D.
Dannh.
Christ.
Act. I.
pag. 482.

lib. III.
cap. 10.
pag. 178.

thema.

themati addicantur, quicumque rerum Ecclesiasticarum jurisdictionem ad se trahunt, quamvis prætextu gratiarum illis concessarum; Reges tamen Gallia vel ex mero iure Regio quamplurima ad suam suorumque Magistratum cognitionem traxisse, vel ex longissima consuetudine & Romane Sedis tolerantia id sibi juris quævisse, adeoque primo casu, cum iure suo utantur, à Bulla iactibus esse tutos; in secundo autem, etsi daretur, illà generali formula comprehendi Reges Gallia, cum scripto damnati, ipso tamen factò & continuato tolerantia effectù absoluti sint, rectè sequi, ad summum, minas tantum Excommunicationis injectas, & potius contestationem publicè adhibitam ad repetenda quandoque iura, à quibus præscriptione fortassis Romana cadere posset Ecclesia, quàm ut Reges Gallia feriatur anathemate. Accedere regulam generalem, Legibus Ecclesiasticis non obstringi Provincias, in quibus promulgata & usu excepta non fuerint, ut acciderit huic etiam Bulla, cui exceptio illa apud Gallos objici solet. Et quamvis ea respondendi ratio sola sufficeret, alio tamen modo ab illis reges Gallia tutos esse minis, utpotè quibus ipsi Pontifices Romani indulserint, ut nullis Censuris teneantur à Sede Apostolica inflictis, quacunque Verborum formula sint concepta, nisi disertis cautum sit verbis, Reges Francorum iis quoque comprehendi. Sed & præter has rationes aliud quoque & egregium superesse remedium, quo omnem huius Bulla metum à capite Regio, & qui vice eorum sacra judicant, liceat arcere. Nempe, Consuetudinis antiquissima usum privilegii vim sortiri, etsi nulla proferri possent Privilegiorum tabula. Porro, etsi disceptetur inter iuris consultos, an Privilegium semel à Principe indultum rescindi possit sine causa, nullum dubitare tamen, quin Privilegia, quæ propter merita conceduntur, in naturam contractus transeant, ideòq; revocari nullo possint modo. Tot autem tantaque in Sedem Romanam merita esse Regum Gallia, ut Privilegia consuetudine firmata per Bullam in Cænâ Domini Regibus Gallia non adimi profiteantur Bellarminus & Suarez &c. Non præter rem fuit visum hæc in exemplum adducere ex Authore, quem non in omnium venire manus, certum est, præprimis, cum ad propositæ Quæstionis illustrationem non planè nihil conferre possint. Augustinus nunc prodeat, ut ex eo audiamus, quid ille hic suo tempore statuerit. Duo autem inter alia considerari debent ex eo testimonia, quæ ipse Bellarminus suppeditat. Prius quidem in Sententiam omnino nostram, hoc verborum tenore: *Sapè Divina sunt Providentia expelli de congregatione Christianâ viros etiam bonos, quam contumeliam vel injuriam cum patientissimè (reliquis patientissimè) propacè Ecclesia tulerint, neque ullas novitates vel schismatis, vel hæresis fuerint moliri, docebunt homines, quam vero adfectu & quantâ sinceritate charitatis DEO sit serviendum. Hos coronat in occulto Pater in occulto videns.* Benè hæc Augustinus, ut non melius potuerit, inque non exiguum eorum solatium, qui se innocentè à Mundo immundo audiunt excommunicatos, ne per bruta hæc fulmina se à DEO etiam separari metuant. Sed & de iis, qui justè videntur excommunicari ab Ecclesiâ, aliter sentit Augustinus, quam Bellarminus, id quod posterius docet Testimonium Eius, ita sonans: *Neque à populo DEI separamus, quos vel degradando, vel excommunicando ad humiliorem penitendi locum redigimus.* Hic locus cum ita clarus sit, ut nullam planè obsecurationem patiat, Bellarminus nihilo tamen minus suspitione præter omnem rationem conceptâ ductus corruptum esse scribit, ac particulam *Non expunctam*, hoc modo inferendam: *Neque enim à populo DEI non separamus &c.* Et ne sine aliquâ ratione illud videatur fingere, sequentia requirere verba scribit, quæ apud Augustinum hæc sunt: *Et ubi hoc facere Pacis & Tranquillitatis Ecclesiæ gratiâ non permittitur, non tamen idè Ecclesiæ negligimus, sed toleramus, quæ nolumus, ut perveniamus, quò volumus, utentes cuncta præcepti Dominici, ne, cum voluerimus ante tempus colligere Triticum, simul eradicemus & triticum.* Quia autem Bellarminus non nimium se huic suspitioni fidere posse prævidit, idè ad aliud responsi genus se paratum habuit, porro scribens: *Quòd si locus hic non sit corruptus, responderi posse, per populum DEI hoc loco non intelligi solam militiam Ecclesiæ, sed absolute numerum omnium salvandorum, si ve sint in Ecclesiâ, si ve possint esse in eâ. Non enim per Excommunicationem intendunt Pastores, separare homines à numero salvandorum, sed potius eâ correptione eorum salutem juvare.* Ipsam Bellarmini suspitionem de corruptione loci quod attinet, eam præter omnem esse rationem adhuc semel dicemus. Quam enim ex sequentibus Augustini verbis adducit, nulla est omnino. Dum enim sanctus Pater suo jam tempore est conquestus, quod non semper Pacis & tranquillitatis Ecclesiasticæ gratiâ hoc fieri permittatur, non de ipsâ separatione à populo DEI, nimirum internâ debet intelligi, quæ Bellarmini est sententia, sed de degradatione vel excommunicatione, quæ eos, qui hæc pœnâ adficiuntur, non omnino Ecclesiæ gremio scribit

de Verâ
Relig. c. 6.

lib. post
Collat. c.
Donat.
cap. 20.

vid. D.
Hülsem,
de Cor-
rept.

scribitur eji Doct̄or augustus, sed *tantum ad humiliorem penitendi locum redigi*, quod aliunde etiam ex Disciplinæ antiquorum Ecclesiasticæ circumstantiis plus quam satis est notum. De cætero patet ex Augustini integro Textu illud quoque responsum Bellarmini huc non quadrare, dum responderi posse (an etiam debere?) existimat, *per populum DEI Augustinum non intellexisse solam militantem Ecclesiam, sed absolute numerum omnium salvandorum*. Quamvis enim, hoc etiam concessio, habeamus, quod volumus, dum militantem Ecclesiam non excludit, etsi solam non voluerit hic intellectam; tamen si sequentia, ad quæ Bellarminus provocavit, Augustini verba ritè ponderemus, luce meridianâ clarius adparebit, Eum omninò hic solum de militante Ecclesiâ egisse, quod & ipse Bellarminus sine dubio vidit, at agnoscere noluit, dum hanc semel thesin, de exclusione excommunicatorum à corpore Ecclesiastico, omnibus modis defendendam suscepit, nullum alium in finem, quàm ut, quod de hæreticorum & schismaticorum denominatione etiam observari debet, Evangelicos non semel à Jove Capitolino anathematizatos, & fulminibus Deigratiâ hætenus ut plurimum brutis percussos, tanquam Ecclesiæ gremio exclusos, & hinc Orbi Christiano exosos hæc etiam ratione faciat.

frat. pag.
297. seqq.
conf pag.
230. &
seqq.

CAPVT SEPTIMVM & seqq.

D E

Non-Prædestinatis, Non-Perfectis & Magnis Peccatoribus.

Conjungi omninò possunt hi, de quibus in specie tribus distinctis capitibus agit Bellarminus, idèd, quia ex unâ possunt fideiâ dealbari, si modò Æthiops cutem mutare potest. In antecessum verò notari debet, nomina prædestinatorum & reproborum hic non eo sumi sensu, quo apud eos intelliguntur, contra quos Bellarminus hanc proposuit thesin; quin & de perfectis & non perfectis ita agendum est, non quasi ullos verè & in se perfectos esse in Ecclesiâ statui possit, cum ipse Bellarminus ultrò agnoscat, *excepto Christo, & B. Virgine* (de quâ suo in posterum loco) *nullos esse, quamvis Sanctissimos in hac Vita, qui non aliqua habeant peccata, quæ illo suo more & stylo dicit venialia*, sed quia Scripturæ stylo ii etiam dicuntur perfecti, qui propriæ imperfectionis memores, Verâ Fide in Christi solius merito perfectionem quærentes, in quotidianæ perfectionis & renovationis studio & studio vi obligationis in Baptismo fœderalis constituti, ad cœlicam pergunt & plenariam in statu æternæ Beatitudinis perfectionem. His opponuntur magni peccatores, qui hoc nómine solent indigari, etiam dum in viâ conversionis sunt, & quos in peccatis vixisse seridè & cum magno dolore pœnitet. Ambiguitate vocabulorum hunc in modum aliquatenus evolutâ, facillimum est ad quæstiones à Bellarmino propositas respondere. Ita ut non ad eò magnum discrimen inter nostram & Ejus Sententiam sit super, præprimis si insuper diversus Ecclesiæ considerandi modus, de quo supra jam aliquid dictum est, & infra pluribus agemus, probè attendatur. Nimirum, reprobi etiam, non qui absoluto quodam Decreto reprobantur, sed quos Fidei salvificæ defectus damnat, qui se huic vel illi Ecclesiastico cœtui adfoctant, esse & vivere ad tempus in Ecclesiâ dici possunt & debent. Non perfectos si ab Ecclesiastico corpore velimus separare, nescio, qualia Ecclesiæ membra fingere opus esset. Magni etiam, quin & maximi peccatores, dum seiplos per impœnitentiam finalem Ecclesiæ gremio non excludunt, sed seriâ ut ut seriâ etiam pœnitentiæ spem de se faciunt, cur omnino excludi, Cœlique janua illis occludi debeat, nondum ita manifestum est. Et quia hic ubique Augustinum habemus consentientem, ipso teste Bellarmino, res amplâ discussione non indiget. Ea nunc tantum breviter ex augusto Doctore juvat adducere, quibus ea, quæ in antecedentibus tractata sunt capitibus, ex parte possunt confirmari. Si enim, juxta Sancti Patris mentem, *multi foris oves, multi intus lupi sunt*; Si potèd reprobi in Ecclesiâ dicuntur *spiritu propter malignitatem morum, filii propter communionem Sacramentorum*; Si quidam propter susceptam vel temporaliter gratiam *DEI dicuntur filii, nec tamen sunt à Deo*; Si non semper in uno erunt, qui nunc in uno sunt; Si ulterius apud eundem augustum Doctorem verè Catholici contra Donatistas *unam & Sanctam Ecclesiam nunc esse aliter, tunc aliter futuram dixerunt, nunc malos habere mixtos, tunc non habituram*, id quod in specie contra Confessionistas notandum putat Bellarminus, qui pro Confessionistarum doctrinâ id inservire vix non videre potuit; Præter hæc si itidem ad Augustini Sententiam *nomen filii tribus modis in Scripturâ accipitur, uno, ratione productionis, sive illa sit generatio propriè, sive creatio, sive regeneratio*; secundo, *ratione*

Tract. 45.
in Joh.
Epist. 48.
ad Vinc.
de Cor.
rept. c. 9.
de Doctr.
Christ. lib.
III. cap. 32
in Brev.
Collat.
num. III.
c. Adimā-
tum, c. 5a